

Voleybol Antrenörlerinin Meslek Etiği Davranışlarına İlişkin Antrenör ve Sporcu Görüşlerinin Karşılaştırılması

Kadir ATLI¹ , Öznur KARADAĞ² , A. Dilşad MİRZEOĞLU³

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, İSTANBUL

² Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, DÜZCE

³ Sakarya Uygulamalı Bilimleri Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, SAKARYA

Araştırma Makalesi

DOI:10.53434/gbesbd.1096474

Öz

Bu çalışmanın amacı voleybol antrenörlerinin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi ve görüşlerin karşılaştırılmasıdır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada veriler 22 Şubat-5 Eylül 2021 tarihleri arasında Google Form Portalı üzerinden ve yüz yüze olmak üzere Türkiye genelinde görev yapan 317 voleybol antrenörü ve 390 lisanslı voleybolcudan toplanmıştır. Çalışmada Kayır ve Özbek (2019) tarafından geliştirilen "Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışları Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin çözümünde Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis H testlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada antrenörlerin ve sporcuların "Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışları Ölçeği" puan ortalamalarının hem alt boyut puanlarında hem de toplam ölçek puanında yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Antrenörler ve sporcular arasında sadece sorumluluk alt boyutunda, antrenörler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Çalışmaya katılan antrenörlerin cinsiyetlerine, eğitim düzeylerine ve millî takımlarda görev almalarına göre görüşlerinde anlamlı fark bulunmazken; antrenörlük kademelerine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların görüşlerinde ise millîlik durumlarına göre anlamlı fark bulunmazken; cinsiyet, eğitim düzeyi ve deneyim değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sonuç olarak voleybol antrenörlerinin meslek etiği davranışlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Etik, Meslek etiği, Voleybol, Antrenör Davranışı

Comparison of Opinions of Volleyball Coaches and Players Regarding Professional Ethics

Abstract

The aim of this study is to examine the views of trainers and athletes regarding the professional ethical behaviors of volleyball trainers according to some variables and to compare the views. The data were collected from 317 volleyball coaches and 390 certified volleyball players in Turkey between February 22nd and September 5th 2021 via Google Form Portal and face to face. "Coaches' Professional Ethics Behaviors Scale" developed by Kayır and Özbek (2019) was administered for the data collection purposes in this study, which used descriptive survey method. Mann-Whitney U and Kruskal Wallis H tests were used for the data analysis. The results showed that the participants' scores were high for both overall scale and its dimensions. The significant difference between coaches and players was found only for "responsibility" dimension in favor of coaches. No significant difference was found for coaches' gender, educational level, professional seniority and national team experience. However, there were significant differences according to coaches' coaching level. As for the opinions of players, no difference was found in terms of their national team experience; however there were significant differences according to their gender, educational level and experience. As a result, it has been determined that volleyball coaches have high professional ethics behaviors.

Keywords: *Ethics, Professional ethics, Volleyball, Coach Behaviour*

Giriş

Topluluk halinde yaşamaya başlayan insanoğlundan, toplumla yaşamanın bir gereği olarak yazılı ve yazılı olmayan kurallar çerçevesinde yaşamlarını sürdürmeleri beklenir (Bayer, 2013). Bazı kurallar anayasal olarak yazılı bir şekilde kesin bir dille ifade edilmişken, bazıları yazılı olarak somut bir şekilde sunulmayan fakat yaşanan toplumun norm ve değerleri doğrultusunda edinilen kurallardır. Bahsi geçen kuralların aslında birey ve toplumların ahlaki yapılarını şekillendiren kurallar olduğu söylenebilir.

Toplumsal kuralların şekillendirdiği ahlak kavramı, insanların birbirleriyle nasıl ilişki kurmaları gerektiğine ilişkin adalet, haklar ve refahın kuralcı yargıları (Haidt, 2008) veya belirli bir toplumun belirli bir dönemde geçerli olan toplumsal ve bireysel davranış kurallarının bütünü şeklinde ifade edilmektedir (Hançerlioğlu, 1988'den akt. Güngör, 2006). Ahlak kavramı ile iç içe bir şekilde kullanılan etik kavramı ise aslında ahlaki eylem ve kuralların dayandığı temeller ve yöneldiği değerleri araştıran bir disiplin olarak karşımıza çıkar ve davranışlara felsefi bir açı ile yaklaşarak onlara anlam kazandırmayı hedefler (Usta, 2011). Yunanca davranış/karakter anlamına gelen 'etos' kelimesinden türemiş olan etik kavramı, felsefenin ahlaki değerlerini araştıran bir dalı, insanlara neyi yapıp, neyi yapmaması gerektiğini öneren değerler bütünü olarak ifade edilmektedir (Özdemir, 2012). Etik kavramı hayatımızın birçok alanında yerini almıştır (Aydın, 2021; Bilge, 2012; Yıldırım ve Kadioğlu, 2007). Bu alanlardan biri de kişilerin meslek hayatıdır.

Meslek etiği, insanların mesleki yaşantılarına yön veren, yapılıp yapılmaması gereken davranışlarla ilgili insanlara rehber olan prensiplerin toplamıdır (İşgüden ve Çabuk, 2006). Her meslek grubu, o mesleğe sahip olan kişilerin uymasının gerekli/doğru olduğu belli başlı

davranış ilkelerini barındırır ki bu ilkeler, o meslekte gözlenmesi beklenen (istendik) davranışları yani meslek etiğini belirler; bu şekilde de mesleği yapan kişiler etik dışı davranışlar açısından sınırlandırılmış olur (Karataş, Caner, Kahyaoğlu ve Kahya, 2019).

Spor alanına hizmet eden bir meslek kolu olarak antrenörlük, ülkemizde gelişim gösterdiği gözlenen bir meslek alanıdır (Sural, İlhan ve Esentürk, 2018). Antrenörlük mesleğinin birincil görevi bireylerin ve takımların performansını geliştirmek ve optimize etmektir. Bu görev temel olarak, antrenman programlarını organize etmeyi, müsabakalar için teknik ve taktik becerilerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesini desteklemeyi ve bir sezon boyunca sporcuya veya takıma liderlik etmeyi kapsar (Cruickshank ve Collins, 2015).

Antrenörlük mesleğinin kapsamış olduğu bu gereklilikler, mesleğin iletişim, insan ilişkileri ve ahlaki boyutunun önemliliğine de vurgu yapmaktadır. Ortak bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelen spor paydaşlarından biri olan antrenörler bilgi ve birikimlerini aktarmada etkili iletişim kanallarını kullanarak sağlıklı ilişkiler geliştirebilmeli, bu aktarım sürecini ahlaki değerler çerçevesinde gerçekleştirmelidirler (Duffy ve Passmore, 2010; Tepeköylü Öztürk ve Soytürk, 2019; Yıldız ve Yıldız, 2020).

Tüm meslek alanlarında olduğu gibi antrenörlük mesleğinde de etik kavramı önemli bir yere sahiptir. Spor ortamlarında merkezi bir aktör olarak yer alan antrenörler, yalnızca teknik ve taktik sorumluluklarının ötesinde etik sorumluluklara da sahiptir; bu tür sorumluluklar, kötü oyunu denetlemenin, görgü kurallarının öğretilmesinin ve bir dizi "fair play adetleri"nin aşılmasının ötesine geçerek, sporun değerinin gerçekleştirilmesinde doğrudan rol oynayan belirli erdemlerin geliştirilmesi ve desteklenmesine kadar uzanır (Hurdman, Jones ve Jones, 2010).

Spor faaliyetlerinin gerçek amacı dışında, bazı çıkarlar için araç olarak kullanılmaya başlanması ve maddi değerlerin ahlaki değerlerin önüne geçmeye başlaması, spor ortamlarında etik değerlere duyulan ihtiyacı daha iyi bir şekilde ortaya koymaktadır (Dolaşır Tuncel ve Büyüköztürk, 2009).

Konu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, meslek etiği konusu ile ilgili farklı alanlarda yapılan çalışmalar var olmasına karşın (Aydın, 2021; Bilge, 2012; Yıldırım ve Kadioğlu, 2007), antrenör etiği ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı olduğu (Certel ve diğerleri, 2018; Constandt, De Waegeneer ve Willem, 2018; Dolaşır Tuncel ve Büyüköztürk, 2009; Hardman, Jones ve Jones, 2010; Kayır ve Özbek, 2021; Yukhymenko Lescroart, Brown ve Paskus, 2015) ve bu çalışmaların futbol branşı başta olmak üzere farklı branşlarda, ağırlıklı olarak da antrenörler üzerine yoğunlaşarak yapılmış olduğu görülmektedir.

Sporun etik değerlere dayalı bir kültürel uygulama olması (Dolaşır Tuncel, 2014), spor ile etik değerlerin iç içe olduğu şeklinde ifade edilebilir ve ülkemizde günden güne değer kazanan voleybol branşının değerinin korunması ve artması için etik değerler çerçevesinde varlığını sürdürmesi gerektiği düşünülmektedir.

Mevcut çalışmada, voleybol antrenörleri ve sporcuların antrenörlük meslek etiği ile ilgili görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından detaylı bir şekilde ele alınarak incelenmesinin voleybol antrenörleri ve sporcuların antrenörlük meslek etiği ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarması bakımından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı, voleybol antrenörlerinin ve voleybolcuların antrenörlük meslek etiğine ilişkin görüşlerini çeşitli değişkenlere göre incelemek ve iki grup arasındaki görüşleri karşılaştırmaktır.

Yöntem

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmanın desenini tarama modeli oluşturmuştur. Bu çalışma, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü 21.01.2021 tarih ve E.1534 sayılı etik kurul izin kararıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Grubu

Çalışma, farklı kademelerde antrenörlük belgesine sahip voleybol antrenörleri ve lisanslı voleybolcularla yürütülmüştür. Araştırmadaki veriler, 22 Şubat - 5 Eylül 2021 tarihleri arasında Google Form üzerinden ve yüz yüze olmak üzere Türkiye genelinde görev yapan 317 voleybol antrenörü ve 390 lisanslı voleybolcudan toplanmıştır. Çalışmada katılımcıların belirlenmesinde gönüllülük ilkesine bağlı kalınarak kolay örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1 ve 2'de verilmiştir.

Tablo 1. Voleybol antrenörlerinin demografik özellikleri

Demografik Bilgiler	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kadın	106	33,4
	Erkek	211	66,6
Eğitim Düzeyi	Lise	21	6,6
	Lisans	248	78,2
	Yüksek Lisans	48	15,1
Antrenörlük sertifikası	1. Kademe	109	34,4
	2. Kademe	87	27,4
	3. Kademe	94	29,7
	4. Kademe	27	8,5
Lisanslı Voleybol Geçmişi	Evet	258	81,4
	Hayır	59	18,6
Antrenör Olarak Milli Takımlarda Görev Alma	Evet	22	6,9
	Hayır	295	93,1

Tablo 1'de görüldüğü üzere, çalışmaya katılan voleybol antrenörlerinin %33,4'ü kadın; %66,6'sı erkektir. Antrenörlerin %78,2'si lisans mezunudur. Çalışmaya katılan antrenörlerin %34,4'ü 1. kademe, %27,4'ü 2. Kademe, %29,7'si 3. kademe ve %8,5'i ise 4. kademe antrenör sertifikasına sahiptir. Antrenörlerin %81,4'ünün lisanslı olarak voleybol geçmişi bulunmaktadır. Ayrıca antrenör olarak milli takımlarda görev alma oranı %6,9'dur.

Tablo 2. Voleybolcuların demografik özellikleri

Demografik Bilgiler	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kadın	284	72,8
	Erkek	106	27,2
Eğitim Düzeyi	Ortaokul	63	16,2
	Lise	221	56,7
	Lisans	94	24,1
	Yüksek Lisans	12	3,1
Sporculuk Deneyimi	1-5 Yıl	194	49,7
	6-10 Yıl	132	33,8
	11-15 Yıl	43	11,0
	16 ve üstü yıl	21	5,4
Milli Sporcu	Evet	24	6,2
	Hayır	366	93,8

Çalışmaya katılan voleybolcuların %72,8'si kadın; %27,2'si erkek sporculardır. Voleybolcuların %56,7'si lise mezunu, %6,2'si milli sporcudur. Voleybolcuların %49,7'i 1-5 yıl; %33,8'i ise 6-10 yıl lisanslı olarak spor yapmışlardır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak Kayır ve Özbek (2019) tarafından, antrenörler ve sporcular için geliştirilen “Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışları Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek geliştirilmesinde atletizm, basketbol, güreş, hentbol, tekvando, tenis, yüzme, voleybol ve vücut geliştirme ve fitness branşlarında Türkiye genelinde antrenörlük belgesine sahip kişiler ile bu branşlarda lisansa sahip Ankara'daki sporcular oluşturmuştur. Ölçek geliştirmek için veri elde edilen çalışma grubu 86 antrenör ve 214 sporcudan oluşmuştur. Ölçek maddelerinin değerlendirilmesi 5'li Likert tipi (1=Hiç uymaz, 5=Tam uyar) derecelendirme ile yapılmıştır. Ölçekte, dört alt boyutta 19 madde bulunmaktadır. Profesyonellik boyutunda 9 madde, (örnek: “sporda dürüstlüğü, kazanmaya tercih etme”), Saygı boyutunda 4 madde, (örnek: “hakem kararlarına saygı gösterme”), Sorumluluk boyutunda 3 madde, (örnek: “sporcuları ve kendini şikeye karşı koruma”), Hoşgörü boyutunda 3 madde, (örnek: “başarısız sporcusuna anlayış gösterme”) yer almaktadır. Ölçekte olumsuz madde olmadığı için ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçek genelinde alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95'tir. Puanların artması, antrenörlerin meslek etiği davranışlarına uyma düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplamasında, Profesyonellik alt boyutu için katsayı 0,94, Saygı alt boyutu için 0,84, Sorumluluk alt boyutu için 0,81, Hoşgörü alt boyutu için 0,78 ve toplam ölçek için güvenilirlik katsayısı 0,95 olarak belirlenmiştir. Mevcut çalışmanın Cronbach Alpha değerleri, Profesyonellik alt boyutu için 0,82, Saygı alt boyutu için 0,72, Sorumluluk alt boyutu için 0,84, Hoşgörü alt boyutu için 0,77 ve toplam ölçek için güvenilirlik katsayısı 0,89 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin geçerliliğini test etmek için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde de elde edilen verilerin uyum ölçütlerinin istenilen aralıklarda olduğu

belirlenmiştir. Uyum indeksleri ise, RMSEA=0.071; CFI=0.98; NFI=0.97; NNFI=0.98; GFI=0.89 ve AGFI=0.85 şeklinde belirlenmiştir (Kayır ve Özbek, 2019).

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan antrenör ve voleybolcuların ölçekten aldıkları puanlarının normal dağılım değerlendirmesinde Kolmogorov Smirnov testi kullanılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği (kadın antrenörlerin Profesyonellik alt boyutu değeri .158, p=.000, Saygı alt boyutu değeri .142, p=.000, Sorumluluk alt boyutu değeri .404, p=.000, Hoşgörü alt boyutu değeri .179, p=.000 ve toplam ölçek için değer .113, p=.002 iken, erkek antrenörlerin Profesyonellik alt boyutu değeri .162, p=.000, Saygı alt boyutu değeri .175, p=.000, Sorumluluk alt boyutu değeri .443, p=.000, Hoşgörü alt boyutu değeri .148, p=.000 ve toplam ölçek için değer .125, p=.000; kadın sporcular için Profesyonellik alt boyutu değeri .212, p=.000, Saygı alt boyutu değeri .177, p=.000, Sorumluluk alt boyutu değeri .395, p=.000, Hoşgörü alt boyutu değeri .221, p=.000 ve toplam ölçek için değer .188, p=.002 iken, erkek sporcular için Profesyonellik alt boyutu değeri .138, p=.000, Saygı alt boyutu değeri .175, p=.000, Sorumluluk alt boyutu değeri .347, p=.000, Hoşgörü alt boyutu değeri .136, p=.000 ve toplam ölçek için değer .097, p=.016) belirlenmiştir.

Çalışmada elde edilen puanların varyanslarının homojenliğine ise Levene testi ile bakılmış ve pek çok bağımsız değişken için verilerin homojen dağıldığı gözlenmekle beraber, normal dağılım göstermemesi nedeniyle çalışmada non-parametrik istatistiksel tekniklerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Çalışmada ikili karşılaştırmalar için Mann-Whitney U testi, ikiden fazla karşılaştırmalar için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Çalışmada anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Tablo 3. Çalışma grubunun antrenörlük meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerine ait değerler

Grup	Alt Boyut	N	\bar{X}	SS
Antrenör	Saygı	317	4.41	0.52
	Profesyonellik	317	4.55	0.44
	Sorumluluk	317	4.85	0.36
	Hoşgörü	317	4.27	0.67
	Toplam	317	4.52	0.39
Sporcu	Saygı	390	4.40	0.61
	Profesyonellik	390	4.53	0.54
	Sorumluluk	390	4.78	0.41
	Hoşgörü	390	4.33	0.75
	Toplam	390	4.51	0.50

Tablo 3'te çalışmaya katılan voleybol antrenörlerinin ve voleybolcuların, "antrenörlerin meslek etiği davranışları ölçeğinin" tüm alt boyut puan ortalamalarının ve toplam puan ortalamasının ($\bar{X}_{\text{antrenör}}=4,52\pm 0.39$; $\bar{X}_{\text{sporcu}}=4,51\pm 0.50$) yüksek düzeyde olduğu

görülmektedir. Bununla beraber voleybol antrenörler görüşlerine göre meslek etiği davranışlarında en yüksek puan ortalaması sorumluluk ($\bar{X}=4,85\pm 0,36$) daha sonra ise profesyonellik ($\bar{X}=4,55\pm 0,44$) alt boyutunda yer almaktadır. Voleybolcular ise antrenörlerine en yüksek puanları sorumluluk ($\bar{X}=4,78\pm 0,41$) daha sonra ise profesyonellik ($\bar{X}=4,53\pm 0,54$) alt boyutlarında vermişlerdir.

Tablo 4. Voleybolcuların ve antrenörlerinin meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Profesyonellik	Antrenör	317	348.13	110358.00	-0.696	.496
	Sporcu	390	358.77	139920.00		
Saygı	Antrenör	317	350.32	111050.00	-0.440	.660
	Sporcu	390	356.99	139228.00		
Sorumluluk	Antrenör	317	373.42	118373.00	-2.902	.004*
	Sporcu	390	338.22	131905.00		
Hoşgörü	Antrenör	317	338.59	107333.50	-1.856	.063
	Sporcu	390	366.53	142945.50		
Toplam	Antrenör	317	346.11	109715.50	-929	.353
	Sporcu	390	360.42	140562.50		

Tablo 4'te görüldüğü gibi, iki grubun "antrenör meslek etiği davranışlarına" ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması sonucunda sadece sorumluluk alt boyutunda antrenörler lehine anlamlı fark bulunurken ($U=-2.902$, $p=.004$), diğer alt boyutlarda ve toplam puanda anlamlı farka ulaşılamamıştır.

Tablo 5. Antrenörlerin cinsiyetlerine göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Profesyonellik	Kadın	106	162.45	17219.50	-478	.632
	Erkek	211	157.27	33183.50		
Saygı	Kadın	106	156.79	16619.50	-309	.757
	Erkek	211	160.11	33783.50		
Sorumluluk	Kadın	106	149.48	15844.50	-1.800	.072
	Erkek	211	163.78	34558.50		
Hoşgörü	Kadın	106	168.32	17841.50	-1.309	.191
	Erkek	211	154.32	32561.50		
Toplam	Kadın	106	162.13	17185.50	-431	.666
	Erkek	211	157.43	33217.50		

Tablo 5'te görüldüğü gibi, çalışmaya katılan voleybol antrenörlerinin yanıtlarına göre "Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışları Ölçeği" nin tüm alt boyutlarında ve toplam puanında cinsiyete göre anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 6. Antrenörlerin eğitim durumlarına göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Eğitim	N	Sıra Ortalaması	X ²	SD	p
Profesyonellik	Lise	21	145.48	1.328	2	.666
	Lisans	248	158.66			
	Lisansüstü	48	166.70			
Saygı	Lise	21	143.33	.949	2	.611
	Lisans	248	161.39			
	Lisansüstü	48	153.50			
Sorumluluk	Lise	21	148.14	3.389	2	.169
	Lisans	248	162.71			
	Lisansüstü	48	144.58			
Hoşgörü	Lise	21	153.71	.405	2	.955
	Lisans	248	159.10			
	Lisansüstü	48	160.79			
Toplam	Lise	21	144.52	1.112	2	.753
	Lisans	248	159.86			
	Lisansüstü	48	160.86			

Tablo 6'da görüldüğü gibi, çalışmaya katılan antrenörlerin eğitim durumlarına göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerini oluşturan alt boyut puanlarında ve toplam puanda anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 7. Antrenörlerin antrenörlük kademesine göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Yaş	N	Sıra Ortalaması	X ²	SD	p
Profesyonellik	1. Kademe	109	172.56	7.345	3	.062
	2. Kademe	87	145.70			
	3. Kademe	94	163.98			
	4. Kademe	27	129.81			
Saygı	1. Kademe	109	164.41	6.319	3	.097
	2. Kademe	87	144.18			
	3. Kademe	94	172.50			
	4. Kademe	27	137.91			
Sorumluluk	1. Kademe	109	163.72	1.343	3	.719
	2. Kademe	87	158.77			
	3. Kademe	94	153.01			
	4. Kademe	27	161.57			
Hoşgörü	1. Kademe	109	173.73	9.297	3	.026*
	2. Kademe	87	144.10			
	3. Kademe	94	165.06			
	4. Kademe	27	126.46			
Toplam	1. Kademe	109	172.88	9.125	3	.028*
	2. Kademe	87	142.37			
	3. Kademe	94	167.07			
	4. Kademe	27	128.44			

Tablo 7’de görüldüğü üzere çalışmaya katılan antrenörlerin antrenörlük kademelerine göre antrenörlük meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması sonucunda sadece hoşgörü alt boyutunda ($X^2_{(2)}=9.297, p=.026$) ve toplam puanda ($X^2_{(2)}=9.125, p=.028$) anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Hoşgörü alt boyutunda 1. kademe ile 2. ve 4. kademeler arasında 1. kademe lehine, 3. ve 4. kademeler arasında 3. kademe lehine, toplam ölçek puanında ise, 1. kademe ile 2. ve 4. kademeler arasında 1. kademe lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 8. Antrenörlerin lisanslı olarak voleybol oynama durumuna göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Profesyonellik	Evet	258	157	40561	-.731	.464
	Hayır	59	167	9842		
Saygı	Evet	258	160	41300	-.445	.656
	Hayır	59	154	9102		
Sorumluluk	Evet	258	160	41340	-.689	.491
	Hayır	59	154	9062		
Hoşgörü	Evet	258	158	40711	-.500	.617
	Hayır	59	164	9692		
Toplam	Evet	258	159	40991	-.048	.962
	Hayır	59	159	9411		

Çalışmaya katılan voleybol antrenörlerinin voleybol oynama durumlarına göre antrenörlük meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerini oluşturan alt boyut puanlarında ve toplam puanda anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 9. Antrenörlerin milli takımlarda oyuncu olarak görev alma durumuna göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Milli sporcu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Profesyonellik	Evet	30	135.08	4052.50	-1.481	.139
	Hayır	287	161.50	46350.50		
Saygı	Evet	30	142.50	4275.00	-1.056	.291
	Hayır	287	160.72	46128.00		
Sorumluluk	Evet	30	168.97	5069.50	-.851	.395
	Hayır	287	157.96	45334.50		
Hoşgörü	Evet	30	141.17	4235.00	-1,107	.268
	Hayır	287	160.86	46168.00		
Toplam	Evet	30	140.12	4203.50	-1.157	.247
	Hayır	287	160.97	46199.50		

Tablo 9’a göre voleybol antrenörlerinin milli takımlarda oyuncu olarak görev alma durumlarına göre antrenörlük meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerini oluşturan alt boyut puanlarında ve toplam puanda anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 10. Voleybolcuların antrenörlerinin meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Profesyonellik	Kadın	284	204.07	57955.00	-2.491	.013*
	Erkek	106	172.55	18290.00		
Saygı	Kadın	284	205.38	58327.50	-2.895	.004*
	Erkek	106	169.03	17917.50		
Sorumluluk	Kadın	284	200.57	56963.00	-1.767	.077
	Erkek	106	181.91	19282.00		
Hoşgörü	Kadın	284	211.23	59990.50	-4.662	.000*
	Erkek	106	153.34	16254.50		
Toplam	Kadın	284	208.51	59217.50	-3.747	.000*
	Erkek	106	160.64	17027.50		

Tablo 10'da görüldüğü gibi, çalışmaya katılan kadın ve erkek voleybolcuların voleybol antrenörlerinin meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında, kadın ve erkek voleybolcular arasında profesyonellik (U=-2,926, p=.013), saygı (U=-2,895, p=.004), hoşgörü (U=-4,662, p=.000) ve toplam puanda (U=-3,747, p=.000) kadın sporcular lehine anlamlı farklılıklar elde edilmiştir.

Tablo 10. Voleybolcuların eğitim durumlarına göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Yaş	N	Sıra Ortalaması	X ²	SD	p
Profesyonellik	Ortaokul	63	208.72	19.916	3	.000*
	Lise	221	211.20			
	Lisans	94	157.58			
	Lisansüstü	12	134.00			
Saygı	Ortaokul	63	221.95	31.062	3	.000*
	Lise	221	211.86			
	Lisans	94	149.37			
	Lisansüstü	12	116.63			
Sorumluluk	Ortaokul	63	205.87	10.027	3	.018*
	Lise	221	202.67			
	Lisans	94	179.43			
	Lisansüstü	12	134.96			
Hoşgörü	Ortaokul	63	226.84	37.351	3	.000*
	Lise	221	211.87			
	Lisans	94	148.57			
	Lisansüstü	12	97.04			
Toplam	Ortaokul	63	219.44	31.493	3	.000*
	Lise	221	212.97			
	Lisans	94	149.95			
	Lisansüstü	12	104.96			

Voleybolcuların eğitim durumlarına göre antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda profesyonellik ($X^2_{(3)}=19,916$, $p=0.00$), saygı ($X^2_{(3)}=31.062$, $p=0.00$), sorumluluk ($X^2_{(3)}=10.027$, $p=0.018$), hoşgörü ($X^2_{(3)}=37.351$, $p=0.00$) alt boyutlarında ve toplam ölçek puanında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır (Tablo 10).

Profesyonellik alt boyutunda, ortaokul ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında ortaokul mezunları lehine, lise ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında lise mezunları lehine anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Saygı alt boyutunda, ortaokul mezunları ile lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasında ortaokul mezunları lehine, lise ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında lise mezunları lehine anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Sorumluluk alt boyutunda ortaokul ile lisansüstü mezunları arasında ortaokul mezunları lehine, lise ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında lise mezunları lehine anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Hoşgörü alt boyutunda ise ortaokul ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında ortaokul mezunları lehine, lise ve lisansüstü mezunları arasında ise lise mezunları lehine anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Toplam ölçek puanında ise ortaokul ile lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasında ortaokul mezunları lehine, lise ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında lise mezunları lehine anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

Tablo 11. Voleybolcuların voleybol oynama sürelerine göre antrenörlerinin meslek etiğine uyma düzeylerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Kıdem	N	Sıra Ortalaması	X ²	SD	p
Profesyonellik	1-5 yıl	194	203.45	12.179	3	.007*
	6-10 yıl	132	205.28			
	11-15 yıl	43	150.49			
	16 ve üstü	21	152.71			
Saygı	1-5 yıl	194	214.67	18.117	3	.000*
	6-10 yıl	132	188.2			
	11-15 yıl	43	165.83			
	16 ve üstü	21	125.05			
Sorumluluk	1-5 yıl	194	199.15	19.876	4	.000*
	6-10 yıl	132	212.16			
	11-15 yıl	43	150.29			
	16 ve üstü	21	149.64			
Hoşgörü	1-5 yıl	194	202.99	19.347	3	.000*
	6-10 yıl	132	208.45			
	11-15 yıl	43	163.8			
	16 ve üstü	21	109.86			
Toplam	1-5 yıl	194	202.99	16.769	3	.001*
	6-10 yıl	132	208.45			
	11-15 yıl	43	163.8			
	16 ve üstü	21	125.33			

Voleybolcuların voleybol oynama süresine göre antrenörlerinin meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında; profesyonellik ($X^2_{(4)}=12.179$, $p=0.007$),

saygı ($X^2_{(4)}=18.117$, $p=0.00$), sorumluluk ($X^2_{(4)}=19.876$, $p=0.00$), hoşgörü ($X^2_{(4)}=19.347$, $p=0.00$) alt boyutlarında ve toplam ölçek puanında ($X^2_{(4)}=16.769$, $p=0.001$) anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Tablo 11).

Profesyonellik alt boyutunda 1-5 yıl deneyime sahip grup ile 11-15 ve 16 üstü yıl deneyime sahip gruplar arasında 1-5 yıl deneyime sahip grup lehine, 6-10 yıl deneyime sahip grup ile 11-15 ve 16 üstü yıl deneyime sahip grup arasında, 6-10 yıl deneyime sahip grup lehine anlamlı fark bulunmuştur. Saygı alt boyutunda 1-5 yıl deneyime sahip grup ile 6-10, 11-15 ve 16 üstü yıl deneyime sahip gruplar arasında 1-5 yıl deneyime sahip grup lehine, 6-10 ve 16 üstü yıl deneyime sahip grup arasında ise 6-10 yıl deneyime sahip grup lehine anlamlı fark bulunmuştur. Sorumluluk ve hoşgörü alt boyutlarında 1-5 yıl deneyime sahip grup ile 11-15 ve 16 üstü yıl deneyime sahip gruplar arasında 1-5 yıl deneyime sahip grup lehine, 6-10 yıl deneyime sahip grup ile 11-15 ve 16 üstü yıl arasında 6-10 yıl deneyime sahip grup lehine anlamlı fark ortaya konmuştur.

Toplam ölçek puanında ise 1-5 yıl deneyime sahip grup ile 11-15 ve 16 üstü yıl deneyime sahip gruplar arasında 1-5 yıl deneyime sahip grup lehine, 6-10 yıl deneyime sahip grup ile 11-15 ve 16 üstü yıl deneyime sahip grup arasında 6-10 yıl deneyime sahip grup lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 12. Voleybolcuların antrenörlerinin meslek etiğine uyma düzeylerine ilişkin görüşlerinin milli takımlarda oynama durumlarına göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Milli Sporcu Olma durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Profesyonellik	Evet	24	209.15	5019.50	-.620	.534
	Hayır	366	194.61	71225.50		
Saygı	Evet	24	204.85	4916.50	-.428	.668
	Hayır	366	194.89	71328.50		
Sorumluluk	Evet	24	202.25	4854.00	-.367	.713
	Hayır	366	195.06	71391.00		
Hoşgörü	Evet	24	207.92	4990.00	-.575	.564
	Hayır	366	194.69	71255.00		
Toplam	Evet	24	207.65	4983.50	-.547	.584
	Hayır	366	194.70	71261.50		

Tablo 12'ye göre çalışmaya katılan voleybolcuların milli takımlarda yer alma değişkenine göre antrenörlerinin antrenör meslek etiği davranışlarına uyma düzeyleri karşılaştırıldığında, hiçbir alt boyut puanlarında ve ölçek toplam puanında anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tartışma

Voleybol antrenörlerinin antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşlerini bazı değişkenlere göre incelenmesi ve karşılaştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada, voleybol antrenörlerinin ve voleybolcuların, antrenörlerin meslek etiği davranışlarını oluşturan tüm alt boyut puan ortalamalarının ve toplam puan ortalamasının

yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre ülkemizde görev yapan voleybol antrenörleri meslek etiğine uygun davranışlar ortaya koyduğunu göstermektedir. Antrenörlerin ve voleybolcuların subjektif değerlendirmeleri de bu sonucu doğurmuş olabilir. Alanyazın incelendiğinde bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Akıncı (2020) voleybol antrenörlerinin de içinde bulunduğu takım sporları antrenörlerinin etik adalet alt boyutu ile etik liderlik algıları toplam puanlarının bireysel sporlar antrenörlerine göre pozitif yönde anlamlı olarak farklılaştığını ortaya koymuştur. Güvendi, Güçlü, Güvendi, ve Işım Türksoy (2019) yaptıkları çalışmada, antrenörler kendilerine sorumluluk ve saygı alt boyutlarında ölçek ortalamasının üzerinde puan vermişlerdir. Bununla birlikte sporcuların antrenörlerinin etik dışı davranış düzeylerine ilişkin algılarının genel olarak düşük düzeyde olduğunu rapor eden çalışmalar da mevcuttur (Güvendi ve Keskin, 2020; Tanyeri, 2019).

Çalışmaya katılan antrenörlerin ve voleybolcuların, antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşleri sorumluluk alt boyutu dışında benzer sonuçlar göstermiştir. Çalışmaya katılan antrenörler, voleybolcuların görüşlerine göre kendilerinin daha sorumlu davrandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durumun sebebi voleybolcuların ve antrenörleri arasında sorumluluk algısının farklı olması ya da antrenörlerin özeleştiri yaparken yanlı davranması olabilir. Bu bulguya paralel şekilde Dolaşır Tuncel (2009), antrenörlerin sporculara göre sorumluluk ile saygı alt boyutlarında ve toplam ölçek puanında anlamlı olarak ayrıştığını belirtmiştir. Kayır ve Özbek'in (2019) yaptıkları çalışmada ise, tüm alt boyutlarda ve ölçek genelinde anlamlı farkın antrenörler lehine olduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan kadın ve erkek antrenörler antrenörlük meslek etiğine uygun davranma konusunda benzer görüşler bildirmişlerdir. Bu durum etik değerlere uygun yapılan davranışların cinsiyet değişkeni ile ilgili olmaması olabilir. Yapılan alanyazın incelemesi sonucunda antrenörlerin meslek etiği ölçeğinin tüm alt boyutlarında ve ölçek geneline ilişkin görüşleri arasında erkek antrenörler lehine çalışmalar olduğu gibi (Dolaşır Tuncel, 2009; Güvendi, Türksoy, Keskin, Altıncı ve Şahin, 2016), kadın antrenörler lehine de anlamlı fark çıkan çalışmalar (Kayır ve Özbek, 2019) belirlenmiştir. Başka bir çalışmada ise sporcular ilişki kalitesi ve sergiledikleri empati düzeyleri açısından kadın antrenörleri erkek antrenörlerden daha olumlu algılandığı vurgulanmıştır (Murray, Rhianon ve Lorimer, 2018).

Çalışmaya katılan farklı eğitim düzeyindeki antrenörlerin meslek etiği davranışlarının benzer olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan antrenörlerin büyük çoğunluğu lisans ve yüksek lisans mezunu ve yine büyük çoğunluğunun ise Spor Bilimleri mezunu olmaları böyle bir sonuca etki etmiş olabilir. Benzer şekilde Güvendi ve diğerleri (2016) ile Koçak'ın (2015) yaptıkları çalışmalar da antrenörlerin eğitim durumlarına göre meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık göstermediğini bildirerek bu çalışmanın bulgularını desteklemiştir. Rıntaugu ve Bailasha'da (2011) koçların sergiledikleri koç liderlik davranışlarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermediğini bildirmişlerdir.

Çalışmaya katılan farklı kademelerdeki antrenörlerin meslek etiğine uyma düzeylerinde hoşgörü alt boyutunda 1. kademe ile 3. kademe antrenörler lehine, toplam ölçek puanında ise, 1. kademe antrenörleri lehine anlamlı fark bulunmuştur. 1. kademe antrenörlerin mesleklerine yeni başlayan yardımcı antrenörler olmaları, onların daha çok altyapı takımlarında çalışmaları, takımın başarı beklentilerinde büyük sorumluluk almamaları ve henüz alanda tanınmadıkları için iş kaybı yaşama kaygıları böyle bir sonuca etki etmiş olabilir. 3. kademe antrenörler ise ağırlıklı olarak üst düzey takımlarda görev yaptıklarından kendilerinden başarı beklentilerinin fazla olması, çalıştırdıkları takımlar arasında rekabetin yüksek seviyede olması ve mesleki deneyime bağlı olarak kendi antrenörlük prensiplerinin oturmasıyla oyunculara kolay taviz vermemeleri nedeniyle böyle bir sonuca ulaşılmış olabilir.

Çalışmada elde edilen bir diğer bulgu, lisanslı olarak voleybol oynama durumunun antrenörlük meslek etiğine uyma davranışları üzerinde etkili olmamasıdır. Bu bulguya göre voleybolculuk geçmişinden gelen ve gelmeyen voleybol antrenörlerinin benzer mesleki etik davranışlara sahip oldukları söylenebilir. Çalışmaya katılan antrenörlerin çok büyük bir kısmının sporculuk geçmişi olduğu için belli bir spor kültürüne sahip olması bu sonucu doğurmuş olabilir. Ayrıca voleybol antrenörlerinin gerek lisans eğitimleri süresince gerekse antrenörlük kursları sırasında benzer eğitimlerden geçmeleri de böyle bir sonuca etki olmuş olabilir. Benzer şekilde, çalışmaya katılan antrenörlerin milli takımlarda antrenör olarak görev alma durumları da antrenörlerin meslek etiğine uyma düzeylerinde anlamlı farklılıklar oluşturmamıştır. Bu durum antrenörlerin kişisel özelliklerinin ve etik kavramına bakış açısı benzerliği ile ilgili olabilir. Bu bulguyu destekleyen bir çalışmada Koçak (2015), oyuncu olarak milli olma durumuna göre antrenör kişilik yeterliği boyutunda anlamlı fark olmadığını bildirmiştir.

Yapılan çalışmada antrenörlerin yanı sıra voleybolcuların antrenörlerinin mesleki etik davranışlarını nasıl algıladıkları da incelenmiştir. Çalışmaya katılan kadın ve erkek voleybolcuların görüşleri karşılaştırıldığında, kadın voleybolcular çalıştıkları antrenörlerini erkek voleybolculara göre daha profesyonel, saygılı ve hoşgörülü bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu bulguya ülkemizde kadın voleybolunun erkek voleyboluna göre daha başarılı olması, kadın takımlarının pek çoğunun dünya arenasında yer alması nedeniyle kadın takım antrenörlerinin bu konularda daha hassas olmaları, kadın takımlarında görev almak için antrenörlerin titizlikle bu konulara dikkat etmeleri, kadın voleybolcuların duygusal durumları ve çalışmaya katılan kadın sporcu sayısının fazla olması sebep olmuş olabilir. Dolaşır Tuncel ve Büyüköztürk (2009) yaptıkları çalışmalarında kadın sporcuların, erkek sporculara göre antrenörlerinin etik ilkelere uyma düzeylerini sorumluluk alt boyutunda daha yüksek bulmuşlardır. Yurtdışında yapılmış bir çalışmaya göre kadın sporcular bireysel performanslarını geliştirmek için antrenörü ile daha fazla etkileşime girmeyi tercih etmekte ve bu nedenle erkeklere oranla antrenörü ile daha sıkı iletişim kurarak onlar ile daha güçlü duygusal bağlar kurulabilmektedir (Siekanska, Blecharz ve Wojtowicz, 2013). Kadın sporcular için ideal bir antrenör sorumlu bir rol model olmalıdır (Lau, Chung ve Hwa, 2020). Oyuncular için koçun olumlu bir rol model olması beklenir (Hornak ve Hornak, 1993). Ayrıca, erkek sporcuların antrenörleriyle

kişisel bir ilişkiye sahip olma ihtiyacı duymadığını onların sadece antrenörlerinin saygısına ihtiyacı olduğunu belirtmektedir (Bebetsos, Filippou ve Bebetos, 2017). Ayrıca alanyazında kadın ve erkek sporcular arasında anlamlı farkın oluşmadığı çalışmalar da bulunmaktadır (Caz 2019; Güven ve Öncü, 2012; Güvendi ve Keskin, 2020; Filiz, 2019).

Çalışma elde edilen bulgulara göre farklı eğitim düzeyine sahip voleybolcuların çalıştıkları antrenörlerinin mesleki etiğini oluşturan profesyonellik, saygı, sorumluluk, hoşgörü davranışlarına sahip olma düzeylerini farklı şekilde algıladıkları ve sporcuların eğitim seviyeleri yükseldikçe antrenörlerinin etik davranışlarını yetersiz buldukları belirlenmiştir. Bu sonuç voleybolcuların eğitim seviyeleri arttıkça antrenörlerinden beklentilerinin arttığı, antrenörlerini farklı açılardan ve daha bilinçli değerlendirdiklerinin bir göstergesi olabilir. Kayır ve Özbek (2019) yaptıkları çalışmada, sporcuların eğitim durumlarına göre, antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinde lise ve lisans mezunu sporcuları arasında tüm alt boyutlarda ve ölçek genel puanında lise mezunları lehine anlamlı bir fark olduğunu saptamıştır. Bir başka çalışmada ise lisans eğitim düzeyine sahip sporcular, lise eğitim düzeyine sahip sporculara göre antrenörlerini daha olumsuz değerlendirmiştir (Gök ve Okan, 2020).

Çalışmada sporcuların voleybol oynama süresine göre yapılan analiz sonucunda, sporcuların deneyim süresi arttıkça çalıştıkları antrenörleri etik davranışlar konusunda daha yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Bu durum deneyimli oyuncuların sahalarda birçok olayı tecrübe etmiş olmaları, farklı antrenörlerle çalışmış olmaları, kişilik özelliklerinin oturması, deneyimlerinin verdiği özgüvenin etkisiyle ya da deneyimli gruplardaki katılımcı sayılarının diğer gruplara oranla daha az olması ile ortaya çıkmış olabilir. Bu bulguların aksine Güvendi ve Keskin (2020) altyapı sporcularının antrenörlerini değerlendirmesinde spor yılına göre anlamlı farklılık ortaya koymadıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan voleybolcuların, antrenör meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerini oluşturan alt boyut puanlarında ve toplam puanda milli takımlarda oynama durumuna göre anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir. Bu duruma çalışmaya katılan milli oyuncu sayısının azlığı neden olmuş olabilir ve antrenörlerinin milli sporculara ayrıcalıklı davranmadığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar olduğu gibi (Caz, 2019; Güvendi ve Keskin, 2020; Filiz, 2019), aksi sonuçlara da rastlanmaktadır (Güven ve Öncü, 2012; Sienska ve ark., 2013). Güven ve Öncü (2012) çalışmalarında milli olmayan sporcuların milli olan sporculara göre antrenörlerini etik konularda daha olumsuz değerlendiğini rapor etmişlerdir. Bu durum çalışmaların farklı branşlardaki sporcularla yapılması ile ilgili olabilir. Sienska ve diğerleri (2013) yaptıkları çalışmada sporcuların antrenörlerinin daha iyi performans gösteren oyunculara daha fazla hoşgörü gösterdiğini ve onları kayırdığını işaret etmişlerdir. Başka bir çalışmada Karakoç ve diğerleri (2011) ise Milli Judocuların verdikleri cevaplara göre, antrenörlerinin genel olarak etik kurallar çerçevesinde davrandığı sonucu ortaya konulmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, voleybol antrenörlerinin mesleklerini icra ederken etik ölçütlere uygun davranışlar gösterdiğini ortaya koymuştur. Çalışmaya katılan voleybol antrenörlerinin yaş grupları, antrenörlük kademeleri ve deneyim süreleri arasında genç yaş, düşük kademeler ve deneyimi az olan gruplar lehine; sporcularda ise cinsiyet, yaş grubu, eğitim seviyesi ve deneyim sürelerine arasında kadınlar, genç yaş, düşük eğitim seviyesi ve deneyim süresi az olan gruplar lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca antrenörlerin sporculara göre sorumlu davranışlar sergilemeleri konusunda daha olumlu görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

Çalışmada elde edilen bulgulardan yola çıkılarak, antrenörlük kurslarında ve antrenörlük eğitimi bölümlerinde mesleki etik davranışlarının pekiştirileceği uygulamalı vaka çalışmaları içeren derslerin konulması ve özellikle üst düzey antrenörler için antrenör dernekleri ile iş birliği yapılarak düzenli kurs ve seminerler düzenlenmesi önerilebilir. Araştırma sonuçları nitel araştırma yöntemleri ile desenlenerek detaylandırılabilir ve voleybol antrenörlerinin etik davranışlara sahip olma özellikleri diğer branş antrenörleri ile karşılaştırılabilir. Voleybol antrenörlerinin yüksek düzeyde etik davranışlar gösterse de bu durumun devamlılığını sağlamak adına, oyuncular için rol model olduğu, voleybolun ülkemizdeki durumu düşünüldüğünde etik, fair play, sportmenlik temalı i kurslar federasyonlarca düzenli olarak yapılmalıdır.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Araştırma Fikri: KA; Araştırma Tasarımı: ADM, KA, ÖK; Verilerin Analizi: KA; Makale Yazımı: KA, ÖK, ADM; Eleştirel İnceleme: ADM

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

*Arş. Gör. Öznur KARADAĞ
Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, DÜZCE
ORCID: 0000-0002-1878-3467
E-posta: oznurkara@duzce.edu.tr*

Kaynaklar

1. **Akıncı, A. Y.** (2020). Gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüklerinde görev yapan antrenörlerin etik liderlik algısının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(2), 131-140.
2. **Aydın, İ.** (2021). *Eğitim ve öğretimde etik*. (11. baskı). Ankara: Pegem.
3. **Bayer, A.** (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
4. **Bebetsos, E., Filippou, F. ve Bebetos, G.** (2017). Athletes' criticism of coaching behavior: differences among gender, and type of sport. *Polish Psychological Bulletin*, 48(1), 66-71.
5. **Bilge, M.** (2012). Gelenekselden moderne etik ve siyaset. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 98-108.
6. **Certel, Z., Alkış, A. ve Gürpınar, B.** (2018). Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin antrenör ve sporcu gözüyle değerlendirilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 8(2), 223-231.
7. **Constand, B., De Waegeneer, E. ve Willem, A.** (2018). Coach ethical leadership in soccer clubs: an analysis of its influence on ethical behavior. *Journal of Sport Management*, 32(3), 185-198.
8. **Cruickshank, A. ve Collins, D.** (2015). The sport coach. I. O'Boyle, D. Murray ve P. Cummins, (Ed.), *Leadership in sport (s.155-172) içinde*. London: Routledge Press.
9. **Caz, Ç.** (2019). Antrenörlerin sergilemiş olduğu etik dışı davranışların sporcu gözüyle değerlendirilmesi. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 3(1), 20-25.
10. **Dolaşır Tuncel, S. ve Büyüköztürk, Ş.** (2009). Antrenörlerin mesleki etik ilkeleri nelerdir? Nasıl ölçülür? Ölçek geliştirme: Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(4), 159-168.
11. **Dolaşır Tuncel, S.** (2009). A new scale measuring coaches' unethical behaviors for comparison by gender, age, and education level of coach. *Sport Journal*, 12(1), 1-1.
12. **Dolaşır Tuncel, S.** (2014). Spor etiği. *S. Atak, G.S. Kenan, (Eds.), Meslek Etiği Kavramları (s.98-473) içinde*, Ankara: Adalet Yayınevi.
13. **Duffy, M. ve Passmore, J.** (2010). Ethics in coaching: An ethical decision making framework for coaching psychologists. *International Coaching Psychology Review*, 5 (2), 140-151.
14. **Filiz, B.** (2019). Genç voleybolcuların antrenör davranışı tercihleri. S. Düz, K. Kurak ve O. Kızar (Ed.), *Spor bilimleri alanında yeni ufuklar (s. 25-36) içinde*. Ankara: Gece Akademi.
15. **Gök, O. ve Okan, İ.** (2020). Milli takım sporcularının antrenör davranışlarına ilişkin görüşlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 486-498.
16. **Güngör, A.** (2006). *Ahlaki (törel) gelişim*. A. Ulusoy, (ed.), *Gelişim ve öğrenme (s. 70) içinde*. Ankara: Anı.
17. **Güven, Ö. ve Öncü, E.** (2012). Antrenörlerin etik dışı davranışları ile ilgili sporcu algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 67-75.
18. **Güvendi, B., Türksoy, A., Keskin, N., Altıncı, E. E. ve Şahin, S.** (2016). Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 7, 43-61.
19. **Güvendi, B., Güçlü, M., Güvendi, Y. ve Işım Türksoy, A.** (2019, Nisan). Türkiye şampiyonasına katılan yıldız güreş kız sporcuların spor karakter yapıları ile ahlaki karar alma tutumları. II. *International Physical Education, Sport, Recreation and Dance Congress'e sunulan bildiri*, Alanya Alaaddin Keykubat University, Antalya.
20. **Güvendi, B. ve Keskin, B.** (2020). Sporcuların antrenörlerinden algıladıkları etik dışı davranış algısına göre saldırganlık ve öfke davranışlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 134-145.
21. **Haidt, J.** (2008). Morality. *Association for Psychological Science*, 3(1), 65-72.
22. **Hardman, A., Jones, C. ve Jones, R.** (2010). Sports coaching, virtue ethics and emulation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15(4), 345-359.
23. **Hurdman, A., Jones, C. ve Jones, R.** (2010). Sports coaching, virtue ethics and emulation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15(4), 345-359.

24. **Hornak, N. J. ve Hornak, J. E.** (1993). Coach and player-ethics and dangers of dual relationships. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 64(5), 84-86.
25. **İşgüden, B. ve Çabuk, A.** (2006). Meslek etiği ve meslek etiğinin meslek yaşamı üzerindeki etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 59-86.
26. **Karakoç, Ö., Yüksek, S., Aydın, A. D., Karakoç, B., Yetiş, Ü. ve Baydil, B.** (2011). Milli takım düzeyindeki erkek judocuların kulüp antrenörlerinde gözlemedikleri etik dışı davranışlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 321-332.
27. **Kayır, B. ve Özbek, O.** (2019). Antrenörlerin meslek etiği davranışları ölçeği: Ölçek geliştirme ve geçerlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 134-144.
28. **Kayır, B. ve Özbek, O.** (2021). Antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-12.
29. **Karataş, S., Caner, M., Kahyaoglu, R. B. ve Kâhya, S.** (2019). Öğretmen adaylarının gözünden etik öğretmen ve öğretmenlik meslek etiği dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 29-49.
30. **Koçak, Ç. V.** (2015). Voleybol antrenörlerinin mesleki yeterlikleri (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
31. **Lau, E. S., Chung, H. J. ve Hwa, M. C. Y.** (2020). Voices of Singapore national beach volleyball female athletes: What is an ideal coach?. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 15(5-6), 642-652.
32. **Murray, P., Rhiannon, L. ve Lorimer, R.** (2018). The influence of gender on perceptions of coaches' relationships with their athletes: A novel video-based methodology. *The Sport Journal*, 12.
33. **Özdemir, M.** (2012). Kamu yönetiminde etik. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(7), 177-193.
34. **Rintaugu, E. G. ve Bailasha, N. K.** (2011). Coach-leadership behaviour exhibited by volleyball coaches in Africa. *International Journal of Current Research* 3(9),135-139.
35. **Siekanska, M., Blecharz, J. ve Wojtowicz, A.** (2013). The athlete's perception of coaches' behavior towards competitors with a different sports level. *Human Kinetics*, 39(1), 231-242.
36. **Spor Eğitimi ve Araştırmaları Daire Başkanlığı** (2021). Antrenörlerin çalışma usul ve esasları yönergesi. Erişim Adresi: <https://sporegitim.gsb.gov.tr/sayfalar/2878/2859/antrenorlerin-calisma-usul-ve-esaslari-yonergesi.aspx> sayfasından erişilmiştir.
37. **Sural, V., İlhan, E. L. ve Esentürk, O. K.** (2018). Özel sporcularla çalışan antrenörlerin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 126-137.
38. **Tanyeri, L.** (2019). An analysis of coaches' unethical behaviors in terms of sociodemographic variables. *World Journal of Education*, 9(4), 103-108.
39. **Tepeköylü Öztürk, Ö. ve Soy Türk, M.** (2019). Sporcu algılarına göre antrenör iletişim becerileri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 576-583.
40. **Usta, A.** (2011). Kuramdan uygulamaya kamu yönetiminde etik ve ahlak. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 39-50.
41. **Yıldırım, G. ve Kadioğlu, S.** (2007). Etik ve tıp etiği temel kavramları. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 29(2), 7-12.
42. **Yıldız, Ö. ve Yıldız, M.** (2020). Futbol hakemlerinin sporun ahlaki iklimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 357-378.
43. **Yukhymenko-Lescroart, M. A., Brown, M. E. ve Paskus, T. S.** (2015). The relationship between ethical and abusive coaching behaviors and student-athlete well-being. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(1), 36.